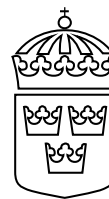

Regeringens proposition

2016/17:105

Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar

Prop.
2016/17:105

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 februari 2017

Stefan Löfven

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen lämnar förslag för att minska risken för att en privatperson drabbas av en betalningsanmärkning på grund av en skuld som han eller hon inte känner till.

Ett krav från staten eller en kommun som fastställs genom ett myndighetsbeslut kan lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att gäldenären har delgetts kravet. Det leder i dag till en betalningsanmärkning i kreditupplysningsföretagens register. Genom förslagen får en betalningsanmärkning till följd av ett krav i ett allmänt mål om verkställighet bara förekomma om målet har pågått efter det att Kronofogdemyndigheten har underrättat gäldenären om målet och han eller hon har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller om Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs.

Förslagen innebär att en gäldenär som betalar en skuld i samband med Kronofogdemyndighetens underrättelse inte drabbas av någon betalningsanmärkning. Förslagen leder också till att kreditupplysningar bättre speglar gäldenärens betalningsvilja och betalningsförmåga.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	6
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Kreditupplysningar och sekretess i mål om verkställighet	8
5	Ett starkare integritetsskydd vid kreditupplysning	11
6	Skärpta sekretessregler i allmänna mål om verkställighet	15
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	16
8	Konsekvenser	17
9	Författningskommentar	19
9.1	Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)	19
9.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	21
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet (SOU 2014:60)	24
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag	26
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	29
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	30
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	34
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 februari 2017	35

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2016/17:105

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Häri genom föreskrivs i fråga om kreditupplysningslagen (1973:1173)¹ dels att 7 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får inte innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelser än sådana som

1. har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd eller

2. har lett till ett inledandebeslut om skuldsanering eller F-skuldsanering eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord.

Kreditupplysningar som avses i första stycket får inte heller innehålla uppgifter om kreditmissbruk, utom när krediten har lämnats av ett företag som står under Finansinspektionens tillsyn och kredittagaren i avsevärd utsträckning överskridit gällande kreditgräns eller på något annat sätt allvarligt missbrukat krediten.

Om det finns särskilda skäl, får Datainspektionen besluta att ett företag ska undantas helt eller delvis från första och andra styckena.

Uppgifter som enligt första och andra styckena inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

Denna paragraf gäller inte uppgifter om betalningsförsummelser i allmänna mål om verkställighet. Bestämmelser om sådana uppgifter finns i 7 a §.

7 a §

Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får innehålla en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet endast om

1. målet har pågått efter det att

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2016:679.

en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

En uppgift som enligt första stycket inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter om betalningsföresummelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till *denne* lider skada eller men.

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till *honom eller henne* lider skada eller men.

Sekretessen gäller inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten

1. i ett pågående mål, eller

2. i ett avslutat mål, om verkställighet för någon annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år.

För att sekretessen inte ska gälla enligt andra stycket 2 i ett allmänt mål om verkställighet där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare krävs dessutom att

1. målet har pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

Vid tillämpning av andra stycket 2 ska det bortses från att någon annan verkställighet söks eller

¹ Senaste lydelse 2014:851.

tidigare sökts i ett allmänt mål där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare, om inte kraven i tredje stycket är uppfyllda i det målet.

Sekretessen gäller inte *heller* beslut i mål eller ärende.

Sekretessen gäller inte beslut i mål eller ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Om uppgiften avser den enskildes personliga förhållanden, gäller dock sekretessen i högst femtio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Bestämmelserna i 34 kap. 1 § i paragrafens äldre lydelse gäller fortfarande för uppgifter om förpliktelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

I samband med att det år 2011 infördes nya bestämmelser i kreditupplysningslagen (1973:1173) uppmärksammades brister i skyddet för den personliga integriteten vid kreditupplysningar som rör offentligrättsliga krav. Det uttalades att det kunde bli aktuellt att återkomma med förslag i frågan (prop. 2009/10:151 s. 20).

I juni 2013 gavs en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till åtgärder som minimerar risken för att en uppgift om en betalningsförsummelse (betalningsanmärkning) på grund av ett krav från det allmänna förekommer i kreditupplysningsföretagens register utan att gäldenären dessförinnan har fått kännedom om kravet.

Utredningen om uppgifter om offentligrättsliga krav vid kreditupplysning överlämnade i september 2014 betänkandet Tillförlitligare kreditupplysningar – ett förbättrat integritetsskydd vid offentligrättsliga krav (SOU 2014:60). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Ju2014/5532/L2).

Datainspektionen och Kronofogdemyndigheten har fått tillfälle att yttra sig över ett utkast till lagrådsremiss. Yttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 januari 2017 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande behandlas i avsnitt 5 och i författningskommentaren. Regeringen följer Lagrådets förslag.

4 Kreditupplysningar och sekretess i mål om verkställighet

Mål om verkställighet och kreditupplysningar

Betalningsskyldighet till det allmänna kan fastställas genom ett myndighetsbeslut. Ett sådant beslut är en verkställbar exekutionstitel, om det finns en särskild föreskrift om det. Betalningsskyldigheten kan då verkställas enligt reglerna i utsökningsbalken. Verkställigheten utförs av Kronofogdemyndigheten och sker genom att myndigheten beslutar om utmätning av egendom.

Ett mål om verkställighet av en betalningsförpliktelse handläggs hos Kronofogdemyndigheten som ett allmänt eller ett enskilt mål. Allmänna mål gäller offentligrättsliga fordringar, t.ex. skatter, böter eller allmänna avgifter. Övriga mål kallas enskilda mål och gäller framför allt privaträttsliga fordringar, t.ex. betalningsförpliktelser som grundas på ett avtal.

När ett mål kommer in till Kronofogdemyndigheten, ska myndigheten som huvudregel underrätta gäldenären om målet innan verkställigheten

påbörjas (4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken). Det sker för att gäldenären ska kunna bevaka sin rätt. I underrättelsen upplyses gäldenären om att betalning måste ske inom viss tid för att utmätning ska undvikas. Gäldenären kan under den tiden invända mot verkställigheten. En invändning kan t.ex. avse att betalning av fordran redan har skett eller att fordran har preskriberats. Tidsfristen för betalning enligt underrättelsen brukar kallas avitid och bestäms av Kronofogdemyndigheten. Avitiden är inte författningsreglerad. Om gäldenären är bosatt i Sverige, bestäms den vanligen till 14 dagar efter avsändande. Om gäldenären är bosatt utomlands, brukar tiden i stället bestämmas till 30 dagar. Underrättelsen skickas till gäldenären med post eller överlämnas på något annat sätt. Om målets beskaffenhet kräver det, ska underrättelsen delges. I de flesta fall sker dock underrättelsen genom att ett brev utan mottagningsbevis skickas till den adress till gäldenären som finns registrerad hos Kronofogdemyndigheten. Om gäldenären inte har någon känd adress eller om underrättelsen kommer i retur, genomför Kronofogdemyndigheten en adressutredning. Kronofogdemyndigheten kan då använda sig av adressuppgifter som förekommit i andra mål hos myndigheten.

Kronofogdemyndigheten behöver inte underrätta gäldenären om målet, om det finns risk för att gäldenären gömmer eller förstör egendom eller om saken på annat sätt är brådskande. Det krävs inte heller någon underrättelse, om gäldenären saknar känd adress och det inte har kunnat klargöras var han eller hon finns.

Kronofogdemyndighetens databaser innehåller uppgifter om bl.a. mål, utslag, tillgångsundersökningar och utmätningsbeslut. Genom Kronofogdemyndighetens elektroniska tjänst för utlämnande av uppgifter i kreditupplysnings syfte får kreditupplysningsföretagen dagligen information om förändringar i utsöknings- och indrivningsdatabasen. När ett kreditupplysningsföretag har fått del av informationen om betalningsförsummelse, registreras en betalningsanmärkning i kreditupplysningsföretagets register. En sådan anmärkning är en indikation på en oförmåga eller ovilja hos gäldenären att betala en skuld.

Med kreditupplysning avses uppgifter, omdömen eller råd som lämnas till ledning för bedömning av någon annans kreditvärdighet eller vederhäftighet i övrigt i ekonomiskt avseende. Reglerna skiljer sig delvis åt beroende på om en kreditupplysning avser en fysisk person som inte är näringsidkare (privatperson), eller en juridisk person eller en fysisk person som är näringsidkare (företag). Med näringsidkare avses enligt kreditupplysningslagen även den som, utan att driva näringsverksamhet, har ett så väsentligt inflytande i en viss verksamhet att uppgifter om hans eller hennes egna förhållanden behövs för att belysa verksamhetens ekonomiska ställning.

Kreditupplysningar tillhandahålls av kreditupplysningsföretag med tillstånd från Datainspektionen. Genom upplysningarna får t.ex. kreditgivare kännedom om en kredittagares betalningsvilja och betalningsförmåga. Kreditupplysningsverksamheten regleras i kreditupplysningslagen. Lagen syftar till att undanröja riskerna för att kreditupplysningar ska medföra otillbörligt intrång i den personliga integriteten. Samtidigt är lagen avsedd att bidra till en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet.

Det är av betydelse att en uppgift om ett krav som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning tidigt kan leda till att kreditupplysningsföretag registrerar en betalningsanmärkning avseende gäldenären. Det finns annars en risk för att gäldenären beviljas kredit, trots att han eller hon saknar betalningsvilja eller betalningsförmåga. I sådana fall kan gäldenären drabbas av överskuldsättning och kreditgivaren av kreditförluster. Sådana förluster innebär att det generellt blir svårare och dyrare för privatpersoner och företag att beviljas lån och andra krediter.

Det inverkar i många fall positivt på gäldenärsers betalningsvilja att en uppgift om en betalningsförsummelse kan leda till en betalningsanmärkning. En förutsättning för detta och för att uppgiften om betalningsförsummelsen ska vara relevant för kreditgivarna är dock att kravet är känt för gäldenären. Annars kan orsaken till att skulden är obetald vara en annan än att gäldenären inte kan eller vill betala. Det kan medföra att en kreditgivare gör en felaktig bedömning av den omfrågade. Det drabbar både kreditgivaren och kredittagaren, och den avsedda samhällsnyttan med kreditupplysningen uteblir.

Inte minst för en privatperson kan det få långtgående konsekvenser att få en betalningsanmärkning. Det kan exempelvis leda till att han eller hon inte får låna pengar, köpa varor på avbetalning, hyra bostad eller teckna telefonabonnemang. Att en enskild kan drabbas av en betalningsanmärkning utan att ha haft möjlighet att betala det krav som föranlett anmärkningen riskerar att urholka allmänhetens tilltro till kreditupplysningsverksamheten.

Sekretess hos Kronofogdemyndigheten

I mål eller ärenden om utsökning och indrivning hos Kronofogdemyndigheten gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men (34 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]). Det finns alltså en presumtion för att uppgifterna är sekretessbelagda (s.k. omvänt skaderekvisit). I ett pågående mål gäller däremot inte sekretess för uppgift om en förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten. Sekretessen gäller inte heller för beslut i mål och ärenden. Enligt den s.k. tvåårsregeln gäller att uppgift om en förpliktelse i ett avslutat mål inte heller omfattas av sekretess om verkställighet för någon annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare har sökts och uppgiften inte är äldre än två år. Regeln innebär alltså att om det under en tvåårsperiod inkommer mer än en ansökan om verkställighet mot en gäldenär, omfattas uppgifterna om förpliktelserna inte av sekretesskyddet.

Kronofogdemyndigheten ska genast underrätta ett kreditupplysningsföretag om att ett sekretesskydd inträder eller upphör för en uppgift hos myndigheten som tidigare har lämnats ut. En sådan underrättelse ska lämnas när handläggningen av ett mål har avslutats, när en uppgift har blockerats eller när tvåårsregeln tillämpas. Utifrån detta kan kreditupplysningsföretagen sedan rätta, komplettera och gallra sina egna register.

Under senare år har flera lagstiftningsåtgärder vidtagits för att stärka skyddet för den enskildes personliga integritet i samband med kreditupplysning. År 2001 skärptes sekretessreglerna för uppgifter som behandlas hos Kronofogdemyndigheten i dess exekutiva verksamhet (prop. 2000/01:33). Införandet av tvåårsregeln i nuvarande 34 kap. 1 § andra stycket 2 offentlighets- och sekretesslagen innebär att uppgifter om förpliktelser i enstaka mål inte längre är synliga i kreditupplysningar sedan målet avslutats. År 2008 förbättrades möjligheten till rättelse av missvisande uppgifter hos Kronofogdemyndigheten genom en ändring i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet (prop. 2007/08:116).

Trots åtgärderna finns det fortfarande situationer där enskilda riskerar att drabbas av betalningsanmärkningar utan att känna till kravet. Det kan t.ex. röra sig om att flera fordringar uppkommit på grund av samma bakomliggande omständighet och att tvåårsregeln då inte ger något skydd.

5 Ett starkare integritetsskydd vid kreditupplysning

Regeringens förslag: Kreditupplysningar om privatpersoner ska få innehålla en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet endast om vissa förutsättningar är uppfyllda. Det ska krävas att målet har pågått efter det att gäldenären har underrättats om målet och han eller hon har haft tillräcklig tid för att bevaka sin rätt, eller att Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon underrättelse inte behövs.

Endast sådana uppgifter som får lämnas ut i en kreditupplysning ska få lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

Straffansvaret för överträdelse av bestämmelserna om uppgifter om betalningsförsummelser ska gälla.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att även företag ska omfattas av regleringen. Utredningens förslag innebär vidare att möjligheten att lämna ut uppgifter i en kreditupplysning och att lagra uppgifterna kopplas till att målet om verkställighet har fortsatt sedan den s.k. avitiden har löpt ut.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslagen eller har i huvudsak ingen invändning mot dem. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att det bör övervägas grundläggande ändringar av reglerna om kreditupplysning. I syfte att säkerställa att gäldenären får kännedom om kravet lyfter *Datainspektionen* och *Sveriges advokatsamfund* fram andra lösningar än de som utredningen föreslår. Datainspektionens lösning innebär att en debiterande myndighet ska delge gäldenären sitt krav innan kravet lämnas för indrivning. Advokatsamfundets lösning går ut på att Kronofogdemyndigheten ska skicka ett

Prop. 2016/17:105 kontrollmeddelande om att underrättelsen har skickats. Andra remissinstanser har synpunkter på utformningen av förslagen. *Nacka tingsrätt* pekar på att utredningens förslag innebär att Kronofogdemyndighetens tillämpning av de utsökningsrättsliga bestämmelserna om underrättelse i mål om verkställighet blir avgörande för vilka uppgifter som ska få ingå i en kreditupplysning. Tingsrätten framhåller att de effektivitetshänsyn som bär upp den utsökningsrättsliga lagstiftningen inte i alla lägen sammanfaller med de intressen som gör sig gällande i fråga om innehållet i kreditupplysningar. Datainspektionen anser att det vore bättre att i lagtexten föreskriva att målet fortfarande ska pågå i stället för att handläggningen ska ha fortsatt. Datainspektionen har i yttrande över ett utkast till lagrådsremiss inte haft något att invända mot regeringens förslag att juridiska personer undantas från den nya regleringen, men anser att fysiska personer ska omfattas även om de är näringsidkare i kreditupplysningslagens mening. *Kronofogdemyndigheten* föreslår att även enskilda mål om verkställighet ska omfattas av regleringen, eftersom gäldenären även då kan sakna faktisk möjlighet att undvika en betalningsanmärkning, t.ex. om gäldenären har glömt bort ett gammalt krav eller om verkställighet söks kort efter det att förpliktelsen har fastställts av domstol. Kronofogdemyndigheten och *Finansbolagens förening* menar att det bör övervägas att lagreglera avitiden.

Skälen för regeringens förslag: Enligt regeringens uppfattning bör åtgärder vidtas för att minska risken för att personer får en betalningsanmärkning utan att ha känt till kravet. Det är samtidigt angeläget att åtgärderna ges en sådan utformning att de inte påverkar effektiviteten vid utsökning och kreditupplysning mer än nödvändigt.

Det finns flera tänkbara sätt att stärka skyddet för den enskildes personliga integritet och att göra kreditupplysningar mer relevanta. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* förordar att kreditupplysningslagstiftningen görs om från grunden. Regeringen bedömer dock att regleringen av kreditupplysningsverksamheten allmänt sett fungerar väl. Till saken hör också att EU i april 2016 antog en förordning som utgör en ny generell reglering för personuppgiftsbehandling (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG [allmän dataskyddsförordning]). Inför det att förordningen börjar tillämpas kommer det att bli nödvändigt att överväga hur lagstiftningen om kreditupplysning behöver anpassas till förordningen. Mot den bakgrunden finns det inte anledning att nu överväga mer genomgripande förändringar av lagstiftningen.

Utredningens förslag innebär att den personliga integriteten stärks genom att det införs ytterligare begränsningar i kreditupplysningslagen när det gäller vilka uppgifter om betalningsförsummelser som får ingå i en kreditupplysning. Två remissinstanser för fram förslag som – i stället för att i kreditupplysningslagen begränsa vilka uppgifter som får ingå i en kreditupplysning – på skilda sätt syftar till att säkerställa att gäldenären har fått del av kravet. *Datainspektionen* anser att det bör övervägas att ålägga debiterande myndigheter en skyldighet att delge sina krav innan de lämnas till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Det kan dock invändas att en delgivningsskyldighet skulle vara både kostsam och

tidskrävande. Det kan leda till att gäldenärer gör sig oanträffbara för att slippa betala och undgå en betalningsanmärkning. Dessutom finns det redan i dag bestämmelser om att delgivning ska ske av Kronofogdemyndighetens underrättelse om målet, om målets beskaffenhet kräver det. Regeringen anser att de fördelar som Datainspektionens förslag skulle innebära inte står i rimlig proportion till de påtagliga förluster i effektivitetshänseende som det också skulle innebära. Regeringen anser därför – i likhet med utredningen – att något ovillkorligt krav på delgivning inte bör införas. *Advokatsamfundet* framför att det med hänsyn till risken för dröjsmål och osäkerhet i postgången bör övervägas en modell där Kronofogdemyndigheten dels skickar underrättelse om kravet till gäldenären, dels nästa arbetsdag skickar ett kontrollmeddelande om att en underrättelse har skickats. Mot bakgrund av att gäldenären redan enligt gällande ordning normalt tillsänds två betalningskrav av den debiterande myndigheten och därefter underrättas av Kronofogdemyndigheten, anser regeringen att mer långtgående åtgärder inte är påkallade. Regeringen delar således utredningens uppfattning att – i stället för att ställa krav på försändelserna till gäldenären – ett starkare skydd av den personliga integriteten bör åstadkommas genom strängare krav för att en uppgift om en betalningsförsummelse ska få ingå i en kreditupplysning.

Frågan blir då vilka betalningsförsummelser som bör omfattas av den nya regleringen. Utredningen föreslår att bara fordringar i allmänna mål bör omfattas, medan *Kronofogdemyndigheten* anser att regleringen bör omfatta även enskilda mål. Det kan konstateras att i enskilda mål ligger oftast ett avgörande från en domstol eller Kronofogdemyndigheten till grund för verkställigheten. I det bakomliggande förfarandet har gäldenären regelmässigt uppmärksamats på kravet, t.ex. genom delgivning av stämning eller ansökan om betalningsföreläggande. Det är alltså fordringar som handläggs i allmänna mål och som fastställts genom myndighetsbeslut som riskerar att bli överlämnade till Kronofogdemyndigheten för indrivning utan att gäldenären har delgetts kravet. Det är bara i fall då gäldenären inte har delgetts kravet som det finns ett behov av ett starkare integritetsskydd. Regeringen delar därför utredningens bedömning att förslagen endast ska gälla krav som handläggs i allmänna mål.

Utredningens förslag innebär att den nya regleringen ska gälla generellt, dvs. även uppgifter om företag. När det gäller företag har det dock ansetts att integritetsskyddsintressena inte gör sig lika starkt gällande och att i stället intresset av en effektiv kreditupplysningsverksamhet träder i förgrunden (se prop. 1973:155 s. 78 och 79).

Riksdagen har gett regeringen till känna att överväga en ändring i kreditupplysningslagen så att kreditupplysningar om näringsidkare inte omfattar skulder som inte blivit fastställda av en domstol eller Kronofogdemyndigheten (bet. 2015/16:FiU22, rskr. 2015/16:194). Syftet med tillkännagivandet är att komma till rätta med problemen med fakturabedrägerier. Det tar alltså sikte på helt andra krav än de som omfattas av den reglering som föreslås i detta lagstiftningsärende. Regleringen här avser offentligrättsliga krav som fastställts av en myndighet. Det är angeläget att i ett sammanhang ta ställning till frågor om kreditupplysningar om företag, och då lämpligen i samband med beredningen av betänkandet av Utredningen om åtgärder mot fakturabedrägerier (SOU 2015:77). Det finns inte anledning att föregripa det ställningstagandet genom att nu

Prop. 2016/17:105 införa motsvarande begränsningar av informationen i kreditupplysningar om företag som för kreditupplysningar om privatpersoner. Det finns av samma skäl inte heller anledning att – som *Datainspektionen* är inne på – nu frånga kreditupplysningslagens systematik genom att införa särskilda regler för fysiska personer som är näringsidkare i kreditupplysningslagens mening.

Utredningens förslag innebär att en uppgift om betalningsförsummelse bara får ingå i en kreditupplysning om handläggningen av verkställighetsmålet har fortsatt sedan Kronofogdemyndigheten har underrättat gäldenären om målet och den s.k. avitiden har löpt ut. Gäldenären ges alltså ytterligare en möjlighet att betala sin skuld innan det registreras en betalningsanmärkning hos kreditupplysningsföretagen. Förslaget innebär – vilket *Nacka tingsrätt* uppmärksammar – att vilken kreditupplysningsinformation som får lämnas om gäldenären görs beroende av Kronofogdemyndighetens tillämpning av 4 kap. 12 § utsökningsbalken och den avitid som myndigheten bestämmer. Avitiden är inte reglerad i författning utan bestäms av Kronofogdemyndigheten utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Regeringen anser att det inger betänkligheter att knyta den nya regleringen till avitiden som inte är reglerad i lag. Detta problem skulle visserligen kunna åtgärdas med det förslag som *Kronofogdemyndigheten* och *Finansbolagens förening* för fram om att lagreglera avitidens längd. Det går dock att se nackdelar med en sådan lösning, eftersom förutsättningarna för att underrätta en gäldenär kan variera. En i lag bestämd avitid skulle begränsa möjligheterna för Kronofogdemyndigheten att ta hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Det skulle öka risken för att gäldenären i vissa fall inte får kännedom om underrättelsen i tid, medan i andra fall fristen skulle bli alltför väl tilltagen. Regeringen ser i stället fördelar med att koppla regleringen till bestämmelserna om underrättelseskyldighet i 4 kap. 12 § utsökningsbalken. I lagrådsremissen föreslogs att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken ska ha lämnats och gäldenären ha *fått* tillräcklig tid att bevaka sin rätt. *Lagrådet* föreslår att det i stället anges att gäldenären har *haft* tillräcklig tid att bevaka sin rätt. Regeringen delar Lagrådets uppfattning att det därigenom tydliggörs att gäldenären inte bara ska ha fått tillräcklig tid att bevaka sin rätt utan också att den tiden ska ha gått ut. *Datainspektionen* lyfter fram att det kan råda osäkerhet om när uppgifter får ingå i en kreditupplysning. För att undanröja detta praktiska problem avser regeringen att i förordning föreskriva att Kronofogdemyndigheten ska registrera i utsöknings- och indrivningsdatabasen när förutsättningarna för att uppgifterna ska få ingå i en kreditupplysning är uppfyllda. I linje med vad inspektionen också för fram anser regeringen vidare att det är lämpligare att den nya regleringen knyter an till de termer som redan finns i annan integritetsskyddande lagstiftning i fråga om utsökning och indrivning. Det bör därför anges att målet ska ha pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt – i stället för att koppla möjligheten till att låta uppgiften om betalningsförsummelsen ingå i en kreditupplysning till att handläggningen av målet har fortsatt.

I vissa fall skickas över huvud taget inte någon underrättelse till gäldenären. Det är fråga om situationer när det inte kan klarläggas var gälde-

nären finns eller när det finns en risk för att gäldenären skaffar undan eller förstör egendom eller om saken på annat sätt är brådsakande (4 kap. 12 § andra stycket utsökningsbalken). Dessa undantagssituationer tar ofta sikte på att gäldenären har agerat på ett sätt som i sig innebär en kreditrisk. Som utredningen framhåller skulle en fördröjning i dessa fall av när en uppgift om betalningsförsummelsen får tas in i en kreditupplysning riskera att skapa incitament för en gäldenär att hålla sig oanträffbar. Mot den bakgrunden bör en uppgift om en betalningsförsummelse få ingå i en kreditupplysning redan när Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon underrättelse till gäldenären om målet inte behöver ske.

Regeringen anser att de nya bestämmelserna i kreditupplysningslagen bör innebära även ett förbud mot lagring av uppgifter.

Överträdelse av de nya bestämmelserna i fråga om kreditupplysningar bör – i likhet med vad som gäller i övrigt för otillåten användning av uppgifter om betalningsförsummelse i kreditupplysningsverksamhet – vara straffsanktionerade.

6 Skärpta sekretessregler i allmänna mål om verkställighet

Regeringens förslag: Bestämmelserna i fråga om sekretess i den s.k. tvåårsregeln ska när det gäller ett allmänt mål om verkställighet där gäldenären är en privatperson gälla eller tillämpas endast om vissa ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Det ska krävas att målet har pågått efter det att Kronofogdemyndigheten har underrättat gäldenären om målet och han eller hon har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller att Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att även företag ska omfattas av regleringen. Utredningens förslag innebär vidare att tvåårsregelns tillämpning i det fallet att en underrättelse sker ska kopplas till att handläggningen av målet har fortsatt sedan gäldenären har underrättats om målet och avitiden har löpt ut.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har i huvudsak ingen invändning mot det. *Kronofogdemyndigheten* menar att sekretess bör gälla i alla verkställighetsmål från det att verkställighet begärs hos myndigheten fram till dess att avitiden har löpt ut. *Svenska Tidningsutgivareföreningen* anser att förslaget inte kan läggas till grund för lagstiftning, eftersom det inte har analyserats hur det påverkar allmänhetens insyn i indrivningsförfaranden.

Skälen för regeringens förslag: Lika otillfredsställande som det är att en gäldenär kan förekomma med en betalningsanmärkning i en kreditupplysning trots att han eller hon inte kände till kravet, är det att ett sådant krav leder till att tvåårsregeln i offentlighets- och sekretesslagen blir tillämplig och förorsakar en betalningsanmärkning avseende ett annat krav. I de fall ett offentligt krav inte får ingå i en kreditupplys-

Prop. 2016/17:105 ning bör kravet därför inte heller leda till att något annat enstaka krav blir synligt i kreditupplysningar. Det stärkta skydd som i avsnitt 5 föreslås införas i kreditupplysningslagen bör därför kompletteras med en anpassning av tvåårsregeln. Sekretessskyddet för uppgifter i avslutade mål behöver stärkas så att ett offentligt rättsligt krav som inte får ingå i en kreditupplysning dels omfattas av sekretess, dels inte leder till att sekretess inte ska gälla i ett annat avslutat mål hos Kronofogdemyndigheten.

Utredningen föreslår en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen om en begränsning av tvåårsregeln i vissa fall. När det gäller uppgifter i allmänna mål om verkställighet innebär förslaget att tvåårsregeln bara ska tillämpas om förutsättningarna är uppfyllda för att en uppgift om en förpliktelse i ett allmänt mål ska få ingå i en kreditupplysning. Det innebär att om en ytterligare ansökan om verkställighet görs mot samma gäldenär inom två år eller om det finns tidigare krav inom motsvarande period bakåt i tiden blir uppgifterna om båda målen offentliga och får ingå i kreditupplysningar bara om angivna förutsättningar är uppfyllda.

En fråga som *Kronofogdemyndigheten* tar upp är om sekretess bör kunna gälla inte bara i avslutade utan även i pågående mål. En sådan regel har i förhållande till tvåårsregeln den fördelen att den skulle vara lättare att förstå och tillämpa. Den skulle dock innebära en avsevärd begränsning av vilka uppgifter som är offentliga jämfört med i dag. Som *Svenska Tidningsutgivareföreningen* framhåller kan det i allmänna mål om verkställighet finnas ett insynsintresse. Regeringen bedömer att en så omfattande inskränkning av offentlighetsprincipen inte behövs för att uppfylla det huvudsakliga ändamålet med förslaget, nämligen att minska risken för att gäldenärer får betalningsanmärkningar utan att känna till kravet. Regeringen delar alltså utredningens slutsats att tvåårsregelns tillämpning bör begränsas för att samverka med de ändringar som föreslås i kreditupplysningslagen.

Regleringen bör knyta an till regleringen i kreditupplysningslagen. Det bör därför på motsvarande sätt ställas upp krav på att målet har pågått efter det att en underrättelse har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller att Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon underrättelse inte behövs. Inskränkningen av tvåårsregelns tillämpning bör av de skäl som förs fram i avsnitt 5 bara gälla privatpersoner.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för uppgifter i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft en viss dag.

Remissinstanserna: *Kronofogdemyndigheten* anför att ikraftträdandet måste förläggas till en tidpunkt som möjliggör att tekniskt utvecklingsarbete hos myndigheten hinns med. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt över utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Som *Kronofogdemyndigheten* för fram måste hänsyn dock tas till de förändringar som myndigheten måste göra i sitt it-system. Förändringarna ska genomföras inom ramen för det projekt med att ersätta Kronofogdemyndighetens stordatorsystem som har inletts. Kronofogdemyndigheten har bedömt att förändringarna inte kommer att kunna vara genomförda förrän i maj 2018. Det är dock osäkert när ett genomförande kan vara slutfört. Osäkerheten talar mot att ange ett bestämt datum för ikraftträdandet. Om förändringen kan genomföras snabbare, skulle lagstiftningen med ett bemyndigande om ikraftträdandet kunna börja tillämpas tidigare än i maj 2018. Om det däremot tar längre tid, måste regeringen utan ett sådant bemyndigande återkomma till riksdagen med ett förslag till lagändring när det gäller dag för ikraftträdande. De föreslagna ändringarna bör därför träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Det är angeläget att övergången mellan äldre och nya bestämmelser blir förutsebar för dem som berörs och enkel att administrera för Kronofogdemyndigheten och kreditupplysningsföretagen. Utan övergångsbestämmelser skulle en bedömning behöva göras av om äldre krav som i dag ingår i kreditupplysningsföretagens register uppfyller den nya regleringens krav. En annan konsekvens skulle kunna bli att vissa äldre mål som tidigare varit offentliga omfattas av sekretess. Det krävs därför övergångsbestämmelser om att äldre bestämmelser i kreditupplysningslagen respektive offentlighets- och sekretesslagen fortfarande ska gälla för uppgifter i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

8 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen innebär att integritetsskyddet för privatpersoner stärks. Förslagen kommer att få positiva konsekvenser för beställare av kreditupplysningar genom att kreditupplysningarna blir mer relevanta. Förslagen kommer att leda till vissa kostnader av engångskaraktär för Kronofogdemyndigheten. Kostnaderna rymms inom befintliga ekonomiska ramar. I övrigt bedöms förslagen inte medföra några ökade kostnader för det allmänna eller kreditupplysningsföretagen.

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser yttrar sig inte särskilt över utredningens bedömning. *Kronofogdemyndigheten* anser att kostnaderna för förslagen inte kan finansieras inom ramen för befintliga

Prop. 2016/17:105 anslag och att ett utökat anslag krävs. Bland andra *Småföretagarnas riksförbund, Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst* och *UC AB* framhåller den positiva konsekvensen av förslagen för enskilda. *Finansbolagens förening* bedömer att den negativa effekten av förslagen för kreditupplysningsföretag och kreditgivare i praktiken blir liten.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för omfrågade i kreditupplysningar och gäldenärer i allmänna mål

Förslagen innebär en minskad risk för att en gäldenär drabbas av en betalningsanmärkning till följd av ett krav som han eller hon inte känner till. Genom förslagen ges gäldenären en möjlighet att undvika en betalningsanmärkning genom att betala kravet i samband med en under rättelse. På samma sätt kan gäldenären undvika att den sekretessbrytande tvåårsregeln blir tillämplig. Genom förslagen stärks – som flera remissinstanser framhåller – skyddet för den enskildes personliga integritet vid kreditupplysning.

Konsekvenser för beställare av kreditupplysningar

Genom den föreslagna ändringen i kreditupplysningslagen får beställare av kreditupplysningar tillgång till färre uppgifter om den omfrågade jämfört med i dag. Uppgifterna i kreditupplysningarna blir dock mer relevanta, eftersom de med större säkerhet utvisar en betalningsvilja eller betalningsoförmåga hos den omfrågade. Det finns en viss risk att förslagen medför att vissa gäldenärer i högre grad än i dag väljer att betala sin skuld först när den har överlämnats för indrivning. Förslagen innebär att information om deras agerande kommer att saknas för kreditgivarna. Merparten av de allmänna målen avser dock skulder på mindre belopp, och den grundavgift som en gäldenär måste betala till Kronofogdemyndigheten är inte försumbar. Kostnaden för den extra kredittiden blir därmed förhållandevis hög. Risken för att gäldenärer skulle sätta ett sådant beteende i system bedöms därför som förhållandevis liten.

Konsekvenser för kreditupplysningsföretag

Kreditupplysningsföretagen kommer att tillåtas lämna ut och lagra färre uppgifter än tidigare. Uppgifterna blir dock mer relevanta när det gäller att bedöma den omfrågade personens betalningsvilja och betalningsförmåga. Förslagen bedöms inte innebära några ökade kostnader i kreditupplysningsföretagens verksamhet, eftersom Kronofogdemyndigheten anpassar sin informationsöverföring till de nya reglerna.

Konsekvenser för det allmänna

Förslagen kommer att leda till flera konsekvenser för Kronofogdemyndigheten. Myndighetens it-system behöver anpassas till att förslagen förutsätter att en registrering sker i utsköknings- och indrivningsdatabasen. Enligt *Kronofogdemyndigheten* kan de nödvändiga anpassningarna genomföras inom ramen för det projekt som har påbörjats med att ersätta Kronofogdemyndighetens stordatorsystem.

Förslagen leder samtidigt till en effektivisering av Kronofogdemyndighetens verksamhet genom en minskad belastning på myndighetens rättelseverksamhet i och med att färre missvisande uppgifter kommer att registreras. Antalet telefonförfrågningar till Kronofogdemyndigheten kan dock antas bli fler, eftersom förslagen påverkar vilka uppgifter som kan ingå i en kreditupplysning, men däremot inte vilka uppgifter som allmänheten i ett pågående mål om verkställighet får ta del av hos myndigheten. Förslagen kommer att medföra kostnader av engångskaraktär för Kronofogdemyndigheten. Kostnaderna kan dock fördelas över flera år. Regeringen bedömer – i motsats till Kronofogdemyndigheten – att kostnaderna kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen bedöms inte öka kostnaderna för det allmänna i övrigt. De kan antas få positiva konsekvenser för debiterande myndigheter som har överlämnat krav för indrivning till Kronofogdemyndigheten. Förslagen skapar nämligen incitament till att snabbare betala skulden, eftersom den som betalar i samband med att underrättelse sker undgår en betalningsanmärkning.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha någon påverkan på vare sig jämställdheten mellan män och kvinnor eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

7 § Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får inte innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelser än sådana som

1. har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd eller

2. har lett till ett inledandebeslut om skuldsanering eller F-skuldsanering eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord.

Kreditupplysningar som avses i första stycket får inte heller innehålla uppgifter om kreditmissbruk, utom när krediten har lämnats av ett företag som står under Finansinspektionens tillsyn och kredittagaren i avsevärd utsträckning överskridit gällande kreditgräns eller på något annat sätt allvarligt missbrukat krediten.

Om det finns särskilda skäl, får Datainspektionen besluta att ett företag ska undantas helt eller delvis från första och andra styckena.

Uppgifter som enligt första och andra styckena inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

Denna paragraf gäller inte uppgifter om betalningsförsummelser i allmänna mål om verkställighet. Bestämmelser om sådana uppgifter finns i 7 a §.

Paragrafen reglerar generellt vilka uppgifter om betalningsförsummelser som en kreditupplysning om en fysisk person som inte är näringsidkare får innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I femte stycket, som är nytt, förs in bestämmelser som anger att uppgifter om betalningsförsummelser i allmänna mål om verkställighet i stället regleras i 7 a §.

7 a § Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får innehålla en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet endast om

1. målet har pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utskökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

En uppgift som enligt första stycket inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om vilka uppgifter om betalningsförsummelser som en kreditupplysning får innehålla när det gäller allmänna mål om verkställighet hos Kronofogdemyndigheten där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare. Övervägandena finns i avsnitt 5. Paragrafen är utformad i enlighet med Lagrådets förslag.

Av första stycket framgår under vilka förutsättningar en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet får ingå i en kreditupplysning när gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare. Uppgifter om andra betalningsförsummelser som avser nämnda gäldenärer regleras i 7 §. Med ett allmänt mål avses detsamma som i 1 kap. 6 § utskökningsbalken och 1 kap. 2 § utskökningsförordningen (1981:981).

För att en uppgift om en betalningsförsummelse ska få ingå i en kreditupplysning krävs att endera av förutsättningarna i punkterna 1 och 2 är uppfylld.

Enligt punkten 1 ska målet ha pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utskökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt.

Bedömningen av om målet har pågått ska ske enligt samma utgångspunkter som de som gäller för bedömningen av om ett mål är pågående enligt 34 kap. 1 § andra stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Målet ska anses ha pågått i de fall det fortfarande har varit föremål för utredning, verkställighetsåtgärder eller bevakning. Om fordran i målet är fullbetald eller har preskriberats eller om målet har återkallats, ska målet dock inte anses ha pågått även om Kronofogdemyndigheten inte har hunnit avsluta målet (jfr prop. 2000/01:33 s. 225).

Bestämmelsen förutsätter vidare att gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt. Med det avses att gäldenären har getts tillräcklig tid att bevaka sin rätt och att den tiden ska ha gått ut. I praktiken motsvarar detta utgången av den avitid som gäldenären getts att betala kravet innan Kronofogdemyndigheten påbörjar en utmätning. Om en underrättelse kommer i retur och Kronofogdemyndigheten skickar en ny underrättelse till en annan adress, är det dock den tid som anges i den nya underrättelsen som ska ha gått ut.

Punkten 2 tar sikte på att Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon underrättelse inte behövs enligt 4 kap. 12 § andra stycket utskökningsbalken. Den vanligaste anledningen till att en underrättelse inte

behövs är att Kronofogdemyndigheten inte kan klarlägga var gäldenären finns. Andra anledningar kan vara att Kronofogdemyndigheten bedömer att det finns en risk för att gäldenären skaffar undan eller förstör egendom eller att saken på annat sätt är brådskande.

Regeringen avser att i förordning meddela föreskrifter om att Kronofogdemyndigheten ska registrera i utsöknings- och indrivningsdatabasen när någon av förutsättningarna i punkterna 1 och 2 är uppfylld.

I *andra stycket* finns ett förbud mot att i register som används i kreditupplysningsverksamhet lagra sådana uppgifter som enligt första stycket inte får lämnas ut. Förbudet mot lagring innebär att kreditupplysningsföretagen måste säkerställa att uppgifter som kommer in till företaget får lagras. Uppgifter som enligt första stycket inte får ingå i en kreditupplysning måste omedelbart kasseras.

Som en följd av införandet av paragrafen vidgas det straffbara området enligt 19 § till att gälla även i fall då en kreditupplysning lämnas ut eller lagras utan att förutsättningarna enligt förevarande paragraf är uppfyllda.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter om betalningsförsummelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

Av *punkten 1* framgår att det överlämnas till regeringen att besluta när lagändringarna ska träda i kraft.

Enligt *punkten 2* ska kreditupplysningslagen i dess äldre lydelse fortfarande gälla för uppgifter om betalningsförsummelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet. Sådana uppgifter kommer alltså att kunna lämnas ut eller lagras enligt de förutsättningar som gäller enligt hittillsvarande ordning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

9.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

34 kap. Sekretess till skydd för enskild vid utsökning och indrivning, skuldsanering, m.m.

1 § Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till *honom eller henne* lider skada eller men.

Sekretessen gäller inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten

1. i ett pågående mål, eller
2. i ett avslutat mål, om verkställighet för någon annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år.

För att sekretessen inte ska gälla enligt andra stycket 2 i ett allmänt mål om verkställighet där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare krävs dessutom att

1. målet har pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har haft tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

Vid tillämpning av andra stycket 2 ska det bortses från att någon annan verkställighet söks eller tidigare sökts i ett allmänt mål där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare, om inte kraven i tredje stycket är uppfyllda i det målet.

Sekretessen gäller inte beslut i mål eller ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Om uppgiften avser den enskildes personliga förhållanden, gäller dock sekretessen i högst femtio år.

I paragrafen finns regler om sekretess i Kronofogdemyndighetens exekutiva verksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 6. Paragrafen är utformad i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ändringarna i paragrafen hänger samman med införandet av de nya bestämmelserna i 7 och 7 a §§ kreditupplysningslagen (1973:1173). Med ett allmänt mål avses i paragrafen detsamma som i 1 kap. 6 § utsökningsbalken och 1 kap. 2 § utsökningsförordningen (1981:981). Begreppet näringsidkare i paragrafen avses ha motsvarande innebörd som enligt kreditupplysningslagen.

I tredje stycket, som är nytt, ställs ytterligare krav för att sekretessen inte ska gälla enligt den s.k. tvåårsregeln i andra stycket 2 i ett avslutat allmänt mål om verkställighet där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare. Som en förutsättning för att sekretessen inte ska gälla måste, utöver vad som följer av tvåårsregeln, något av kraven i punkterna 1 och 2 vara uppfyllt i målet. Det innebär att om inte något av kraven är uppfyllt i fråga om ett avslutat allmänt mål, kan tvåårsregeln under inga förhållanden leda till att sekretess inte ska gälla i målet.

För en kommentar till punkterna 1 och 2 hänvisas till det som sägs om punkterna 1 och 2 i kommentaren till 7 a § första stycket kreditupplysningslagen.

I fjärde stycket, som också är nytt, ställs ytterligare krav för att en ansökan om verkställighet för någon annan förpliktelse i ett allmänt mål där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare ska kunna beaktas vid tillämpningen av tvåårsregeln och föranleda att sekretessen inte ska gälla i ett avslutat mål. Det avslutade målet där ansökan om verkställighet medför att sekretessen inte ska gälla kan vara antingen ett allmänt eller ett enskilt mål. Av bestämmelsen följer alltså att om verkställighet för någon annan förpliktelse söks eller tidigare sökts i ett allmänt mål där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare, måste någon av förutsättningarna i tredje stycket punkterna 1 och 2 vara uppfyllda i det målet för att ansökan ska kunna beaktas vid tillämpning av tvåårsregeln.

De hittillsvarande tredje och fjärde styckena blir femte respektive sjätte stycket.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Bestämmelserna i 34 kap. 1 § i paragrafens äldre lydelse gäller fortfarande för uppgifter om förpliktelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

Av *punkten 1* framgår att det överlämnas till regeringen att besluta när lagändringen ska träda i kraft.

Enligt *punkten 2* ska 34 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen i dess äldre lydelse fortfarande gälla för uppgifter om förpliktelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet. Sådana uppgifter kommer alltså att vara offentliga enligt de förutsättningar som gäller enligt hittillsvarande ordning.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Sammanfattning av betänkandet (SOU 2014:60)

Krav från det allmänna, dvs. offentligrättsliga fordringar, fastställs genom myndighetsbeslut. Det innebär att en obetald offentligrättslig fordran kan lämnas till KFM för indrivning utan att gäldenären först måste ha delgetts kravet. När fordringen lämnas till KFM för indrivning blir uppgiften om gäldenärens betalningsförsummelse tillgänglig för kreditupplysningsföretagen, som kan registrera en uppgift om skulden i sina register. Det kan därmed uppstå en betalningsanmärkning utan att det dessförinnan har säkerställts att gäldenären har fått kännedom om kravet.

För att betalningsanmärkningar i högre grad än i dag endast ska visa på bristande betalningsvilja eller betalningsoförmåga hos gäldenären lämnar vi förslag till dels en ny bestämmelse i kreditupplysningslagen (1973:1173), dels en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). De nya bestämmelserna gäller enbart allmänna mål om verkställighet.

Den nya bestämmelsen i kreditupplysningslagen innebär att en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet inte får ingå i en kreditupplysning förrän en av följande två tidpunkter har inträtt. Den ena tidpunkten är när KFM har underrättat gäldenären om målet och den i underrättelsen föreskrivna tidsfristen inom vilken gäldenären ska betala skulden, den så kallade avitiden, har gått ut. Den andra tidpunkten är när KFM har gjort bedömningen att det inte behövs någon underrättelse till gäldenären om målet och registrerat bedömningen i utsöknings- och indrivningsdatabasen. En sådan bedömning aktualiseras framför allt när det inte kan klarläggas var gäldenären finns.

Konsekvensen av den nya bestämmelsen blir att den gäldenär som betalar sin skuld i ett allmänt mål innan någon av de två tidpunkterna har inträtt inte får någon betalningsanmärkning för skulden.

Den nya bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen innebär att den så kallade tvåårsregeln i 34 kap. 1 § andra stycket 2 anpassas till den nya regeln i kreditupplysningslagen. Sekretessreglerna ser i dag ut på följande sätt. Om en gäldenär endast förekommer i ett verkställighetsmål och gäldenären betalar sin skuld blir uppgiften om kravet sekretessbelagd hos KFM så snart målet avslutats. Den gäldenär som under en tvåårsperiod har förekommit i mer än ett verkställighetsmål skyddas dock inte av sådan sekretess (tvåårsregeln). Uppgifterna om dessa förpliktelser blir därmed tillgängliga för kreditupplysningsföretagen även sedan målen har avslutats.

Genom den nya bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen begränsas tvåårsregelns tillämplighet i allmänna mål om verkställighet. I sådana mål blir tvåårsregeln tillämplig endast när KFM:s handläggning har fortsatt efter det att en av följande två tidpunkter har inträtt. Den ena tidpunkten är när KFM har underrättat gäldenären om målet och avitiden har gått ut. Den andra tidpunkten är när KFM har gjort bedömningen att det inte behövs någon underrättelse till gäldenären om målet och registrerat bedömningen i utsöknings- och indrivningsdatabasen. Ändringen korresponderar således med den nya bestämmelsen i kreditupplysningslagen.

Konsekvensen av den nya bestämmelsen blir alltså att tvåårsregeln inte blir tillämplig i ett allmänt mål om gäldenären betalar sin skuld innan någon av de två tidpunkterna har inträtt.

Prop. 2016/17:105

Bilaga 1

Betänkandets lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att det i kreditupplysningslagen (1973:1173) ska införas en ny paragraf, 7 a §, samt närmast före denna en ny rubrik, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Uppgifter om betalningsförsum- melser i allmänna mål om verk- ställighet

7 a §

*Uppgifter om betalningsförsum-
melser i allmänna mål om verk-
ställighet får lagras i register som
används i kreditupplysningsverk-
samhet, och lämnas ut vid kredit-
upplysning, endast om Krono-
fogdemyndighetens handläggning
av målet har fortsatt efter det att*

*1. Kronofogdemyndigheten har
underrättat gäldenären om målet i
enlighet med 4 kap. 12 § första
stycket utskökningsbalken och den i
underrättelsen angivna tidsfristen
för gäldenären att betala skulden
har gått ut, eller*

*2. Kronofogdemyndigheten med
stöd av 4 kap. 12 § andra stycket
utskökningsbalken har gjort bedöm-
ningen att det inte behövs någon
underrättelse till gäldenären om
målet och registrerat bedömningen
i utsköknings- och indrivningsdata-
basen.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2015.

2. I fråga om allmänna mål om verkställighet som inletts hos Krono-
fogdemyndigheten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men.

Sekretessen gäller inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten

1. i ett pågående mål, eller

2. i ett avslutat mål, om verkställighet för någon annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år.

Bestämmelsen i andra stycket 2 tillämpas i fråga om ett allmänt mål om verkställighet endast om Kronofogdemyndighetens handläggning av målet har fortsatt efter det att

a. Kronofogdemyndigheten har underrättat gäldenären om målet i enlighet med 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken och den i underrättelsen angivna tidsfristen för gäldenären att betala skulden har gått ut, eller

b. Kronofogdemyndigheten med stöd av 4 kap. 12 § andra stycket utsökningsbalken har gjort bedömningen att det inte behövs någon underrättelse till gäldenären om målet och registrerat bedömningen i utsöknings- och indrivningsdatabasen.

Sekretessen gäller inte heller beslut i mål eller ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Om uppgiften avser den enskildes personliga förhållanden, gäller dock sekretessen i högst femtio år.

¹ Senaste lydelse 2014:851.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2015.
2. I fråga om allmänna mål om verkställighet som inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Riksdagens ombudsmän, Nacka tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Justiekanslern, Rikspolisstyrelsen, Konsumentverket, Datainspektionen, Försäkringskassan, Finansinspektionen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Centrala studiestödsnämnden, Regelrådet, Transportstyrelsen, Finansbolagens förening, Småföretagarnas Riksförbund, Svensk Inkasso, Svenska Bankföreningen, Svenska Konsumentkreditföretagen, Svenska Tidningsutgivareföreningen, Sveriges advokatsamfund, UC AB och Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare.

Bisnode Dun & Bradstreet Sverige AB, Företagarna, Intrum Justitia Sverige AB, Lindorff Sverige AB, Näringslivets Regelnämnd, Radiotjänst i Kiruna AB, Riksförbundet Insolvens, Sergel Kredittjänster AB, Svensk Försäkring, Svensk Handel och Svenskt Näringsliv har avstått från att yttra sig.

Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs i fråga om kreditupplysningslagen (1973:1173)¹
dels att 7 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får inte innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelser än sådana som

1. har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd eller

2. har lett till ett inledandebeslut om skuldsanering eller F-skuldsanering eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord.

Kreditupplysningar som avses i första stycket får inte heller innehålla uppgifter om kreditmissbruk, utom när krediten har lämnats av ett företag som står under Finansinspektionens tillsyn och kredittagaren i avsevärd utsträckning överskridit gällande kreditgräns eller på något annat sätt allvarligt missbrukat krediten.

Om det finns särskilda skäl, får Datainspektionen besluta att ett företag ska undantas helt eller delvis från första och andra styckena.

Uppgifter som enligt första och andra styckena inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

Denna paragraf gäller inte uppgifter om betalningsförsummelser i allmänna mål om verkställighet. Bestämmelser om sådana uppgifter finns i 7 a §.

7 a §

Kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare får innehålla en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet endast om

1. målet har pågått efter det att

¹ Lagen omtryckt 1981:737.

² Senaste lydelse 2016:679.

en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har fått tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

Prop. 2016/17:105
Bilaga 4

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

En uppgift som enligt första stycket inte får lämnas ut får inte heller lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter om betalningsföresummelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till *denne* lider skada eller men.

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende om utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (2014:836) om näringsförbud, för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till *honom eller henne* lider skada eller men.

Sekretessen gäller inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten

1. i ett pågående mål, eller
2. i ett avslutat mål, om verkställighet för någon annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare söks och uppgiften inte är äldre än två år.

För att sekretessen inte ska gälla enligt andra stycket 2 i ett allmänt mål om verkställighet där gäldenären är en fysisk person som inte är näringsidkare krävs dessutom att

1. målet har pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utsökningsbalken har lämnats och gäldenären har fått tillräcklig tid att bevaka sin rätt, eller

2. Kronofogdemyndigheten har bedömt att någon sådan underrättelse inte behövs enligt andra stycket i den paragrafen.

Vid tillämpning av andra stycket 2 ska det bortses från att någon annan verkställighet söks eller tidigare söks i ett allmänt mål där

¹ Senaste lydelse 2014:851.

*gäldenären är en fysisk person
som inte är näringsidkare, om inte
kraven i tredje stycket är uppfyllda
i det målet.*

Prop. 2016/17:105
Bilaga 4

Sekretessen gäller inte *heller* be-
slut i mål eller ärende.

Sekretessen gäller inte beslut i
mål eller ärende.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Om uppgiften avser den enskildes personliga förhållanden, gäller dock sekretessen i högst femtio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.
 2. Bestämmelserna i 34 kap. 1 § i paragrafens äldre lydelse gäller fortfarande för uppgifter om förpliktelser i mål som har inletts hos Kronofogdemyndigheten före ikraftträdandet.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-01-23

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar

Enligt en lagrådsremiss den 12 januari 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173),
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Erland Koch.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen

7 a §

Enligt första stycket 1 i paragrafen får kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare innehålla en uppgift om en betalningsförsummelse i ett allmänt mål om verkställighet, endast om målet har pågått efter det att en underrättelse enligt 4 kap. 12 § första stycket utskökningsbalken har lämnats och gäldenären har fått tillräcklig tid att bevaka sin rätt.

Den avsedda innebörden synes vara att gäldenären inte bara ska ha fått tillräcklig tid att bevaka sin rätt utan också att den tiden ska ha gått ut utan att något har inträffat som föranleder Kronofogdemyndigheten att avsluta målet. Innebörden framgår tydligare om uttrycket ”gäldenären har *fått* tillräcklig tid” ändras till ”gäldenären har *haft* tillräcklig tid”.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Beträffande den föreslagna bestämmelsen i 34 kap. 1 § tredje stycket 1 hänvisas till vad Lagrådet har anfört i anslutning till 7 a § förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 februari 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet M Johansson

Regeringen beslutar proposition 2016/17:105 Ett starkare skydd mot orättvisa betalningsanmärkningar